

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Katarína Pappová

Komunikácia s slovná zásoba

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Katarína Pappová

Kontakt na autora UZ: ZŠ, Kúpeľná 2, 080 01 Prešov
pappova.katarina@gmail.com

Názov: **Komunikácia a slovná zásoba**

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Eva Bilišňanská

ISBN 978-80-565-0846-6

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komúnít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Komunikácia a slovná zásoba

Pracovné listy:

1. Komunikácia

1.1 Komunikácia a jej formy

1.2 Asertívna a efektívna komunikácia

2. Slovná zásoba

2.1 Tvorenie slov

1.1 Komunikácia a jej formy

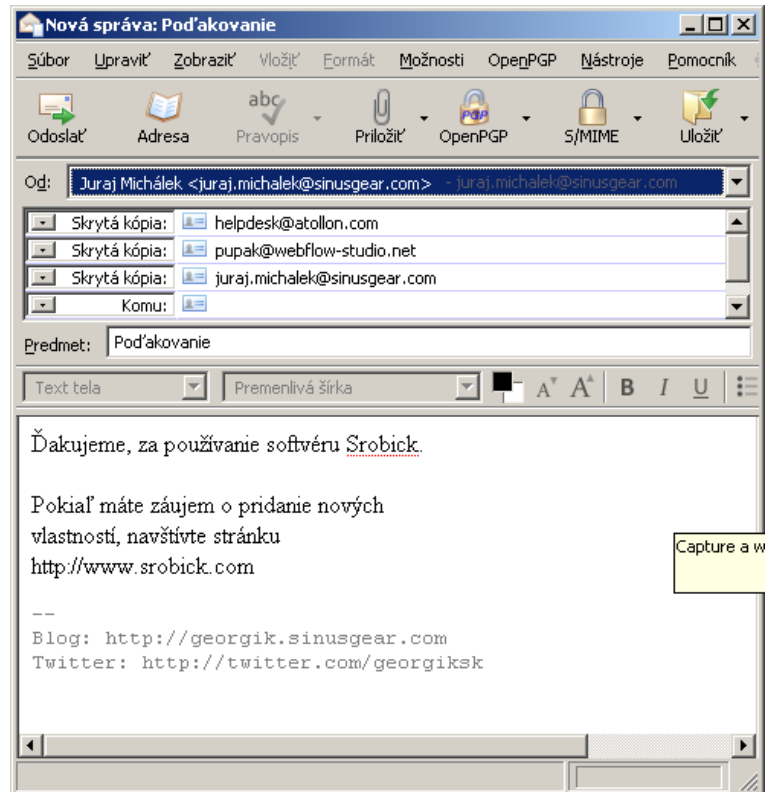

Pozri si obrázok. Napiš, aká forma komunikácie bola zvolená .

B:

A:.....

C:.....

D:.....

Pomôcka:

Oficiálna –neoficiálna
Priama – technicky sprostredkovaná
Ústna – písomná
Monologická – dialogická
Verejná - súkromná

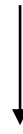
Komunikácia môže byť verbálna a neverbálna. Medzi neverbálnu komunikáciu patrí: mimika, gestikulácia, postoj tela. Určite poznáš a využívaš i vo svojich SMS alebo e-mailoch smajlíky. Skús odhadnúť ich náladu a napíš, aký pocit znázorňujú.

.....

.....

.....

.....

Skús priradiť význam. Rozpoznáš výraz tváre, pohyby rúk či samotný postoj tela?

Hlava mierne naklonená na stranu	záujem alebo vnucovanie sa
Hladkanie po brade =	nesmelosť alebo neistota
Okuliare v ústach =	chuť byť niekde inde
Masírovanie čela =	koncentrácia, strach alebo nadutosť
Pohľad do stropu =	namyslenosť
Privieranie očí =	strach
Pohyb očami zdola - nahor =	nesúhlas, príprava na útok
Pohyb očami zhora - dole =	neprítomnosť, nezáujem
Zrakový kontakt žiadny =	nesústredenosť, únava
Zrakový kontakt premenlivý =	pasívny odpor, nesúhlas
Zrakový kontakt krátky =	pozornosť, zvedavosť
Zrakový kontakt dlhý =	záujem
Hlava mierne predklonená vpredu =	útok

1.2 Asertívna a efektívna komunikácia

V definícii asertívnej komunikácie podčiarkni správne tvrdenia.

- je komunikácia, v ktorej človek **dokáže/nedokáže** vyjadriť svoj názor a pritom je **ohľaduplný/neohľaduplný** k ostatným;
- ZAHŔŇA SCHOPNOSTI:
 - primerane **vyjadriť/nevyjadriť** svoje pocity,
 - jasne vyjadriť, čo sa nám na správaní druhého človeka páči a čo nám prekáža,
 - povedať **ÁNO/NIE**,
 - **povedať/nepovedať** kompliment (ocenenie) a aj ho vedieť **prijat'/neprijat'**,
 - požiadať druhého človeka o pomoc,
 - **počúvať/nepočúvať** iných.

Správne doplň:

Efektívna komunikácia:

- je taká, v ktorej sa nám podarí dosiahnuť....., čiže cieľ, pre ktorý sme do komunikácie vstupovali.

- Komunikačné zámery sú rôzne:

..... niekomu niečo, *vysvetliť* niečo, niekoho o radu, *presadiť* svoj

návrh,

Napiš synonymum k slovu komunikácia. **Zopakuj si: synonymá sú slová**

s rovnakým alebo podobným významom. Použi synonymický slovník, ak máš

k dispozícii PC so zapojeným internetom, môžeš využiť aj elektronický slovník

<http://slovniky.korpus.sk/>

Komunikácia _____

2. Slovná zásoba

Ktoré slovo nepatrí do radu slov a prečo? Pomenuj skupinu ostávajúcích slov.

A: dereš, hajtman, zemepán, rytier, minister

B: poet, bard, jatriť, skrivodlivosť, húkačka

C: plemä, luna, škodovka, vesna, kdes´

D: guľa, matika, vrabec domový, učka, prďák

Zo skupiny B nájdí význam slov na stránke na internete (elektronický slovník <http://www.slex.sk/index.asp> alebo použi slovník KSSJ (Krátky slovník slovenského jazyka))

Poet..... bard.....

Jatriť..... skrivodlivosť.....

Húkačka.....

Napiš niekoľko slov zo svojho nárečia, pomenuj svoje nárečie.

Nárečové slová (dialektizmy):

Moje nárečie je.....

Doplň: Slová podľa citového zafarbenia (expresívne) delíme na : (pomôže ti znamienko + a -), uveď príklad na ne do bublín

+

-

- slová bez citového zafarbenia voláme **neutrálne slová**

Napiš antonymá k slovám: Zopakuj si: antonymá sú slová s opačným významom.

spať-

aktívny-

deň-

stáť-

negatívny-

prvý-

ľahký-

statický-

mladosť-

Pozor na rovnaký slovný druh! – antonymá musia byť toho istého slovného druhu

Vyhľadaj v knihe literatúry alebo na internete text básne a vypíš z nej poetizmy (básnické slová) aspoň päť a zapíš ich:

K slovu skromný vyhľadaj v elektronickom slovníku synonymá

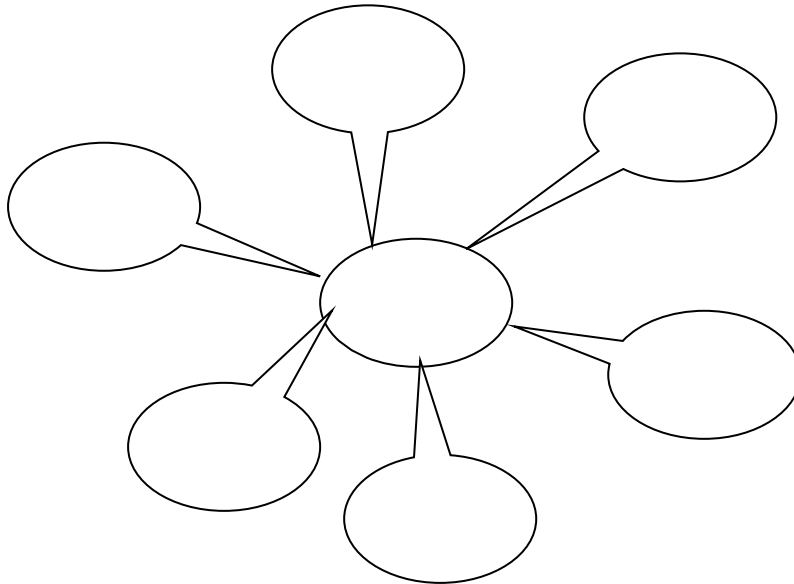
<http://www.slex.sk/index.asp>

Skromný:

.....

Aké povolanie sa ti páči? Kým chceš byť v budúcnosti? Do diagramu uprostred napíš názov zamestnania a dookola dopisuj termíny týkajúce sa tvojho budúceho povolania. Pomôž si internetom. Ich význam si môžeš vyhľadať aj v slovníku.

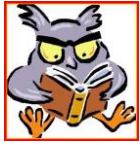

Určite si vo svojom diagrame použil veľa cudzích slov, a preto....

Zopakuj si:

Slová podľa pôvodu členíme na

- domáce
- Cudzieho pôvodu (prevzaté)
 - Zdomácnené – prispôbili sa nášmu pravopisu: bryndza, guláš, toaleta...
 - Internacionalizmy – medzinárodné slová, zväčša lat. a gréckeho pôvodu: kardiológ, syntax, emócia, autobus
 - Cudzie slová – ponechali si svoj pravopis: foyer, sci-fi, menu, boom,

Šport a cudzie slová. Vyhľadaj v článkoch slová cudzieho pôvodu a zapíš ich pod text. Ich význam si over v slovníku cudzích slov, ak im nerozumieš.

**Liga majstrov
Mourinho sa vracia do
Talianska. Po víťazstvo**

ad | 3. novembra 2010 16:42
Jedno víťazstvo delí futbalistov Realu Madrid od spečatenia postupu do osemfinále Ligy majstrov. Oslavovať môžu na trávniku milánskeho AC. Blízko k účasti medzi šestnástku najlepších európskych mužstiev má Bayern Mníchov i londýnske kluby Chelsea a Arsenal.(www.pravda.sk)

**Hossa už trénuje. Som v polovici
cesty, vraví**

SITA | 3. novembra 2010 13:02

Slovenský hokejista Marián Hossa absolvoval po zranení prvý tréning na ľade so spoluhráčmi z tímu Chicago Blackhawks. Krídelník korčuľoval na ľade United Centra prvýkrát od 27. októbra, keď sa zranil v hornej časti tela po zrážke s Jarretom Stollom z Los Angeles.
(www.pravda.sk)

Slová cudzieho pôvodu:

.....
.....
.....

Zdravý životný štýl (vyhľadaj slová cudzieho pôvodu a podčiarkni ich v texte.)

**Tínedžerom závislým od internetu
hrozí vyššie riziko depresí**
SITA | 4. augusta 2010 6:00
Tínedžerom, ktorí trávia priveľa času na internete, hrozí jedenapolnásobne vyššie riziko, že sa u nich rozvinie depresia ako priemerným používateľom internetu, uvádza štúdia uskutočnená v Číne. Depresia môže byť výsledkom nedostatku spánku a stresu, ktoré zapríčiňujú online hry.(www.pravda.sk)

**Pred chorobami chráni zelenina, ale
aj jogurty**
Dorota Hudecová | 25. októbra 2010
6:00
Naše zdravie ovplyvňuje aj to, čo jeme. Jednotlivé zložky výživy totiž posilňujú alebo oslabujú genetické dispozície človeka. Výsledkom nevyváženej stravy môže byť rozvoj civilizačných chorôb. Výživa má dôležitú úlohu pri prevencii chorôb, ktoré skracujú život a zhoršujú jeho kvalitu. A pomôžu nielen biopotraviny.(www.pravda.sk)

Prirad' cudzie slová, vytvor antonymá:

- Pozitívny
- Flexibilita'.....
- Optimista
- Aktívny
- Sebeckvo.....
- Submisívny.....
- Typický.....

Aserťny
negatívny
rigidita
solidarita
pasívny
pesimista
atypický

Rozumieš všetkým slováam cudzieho pôvodu? Zakrúžkuj správnu odpoveď, ktorú si over v slovníku. Pozri si aj obrázky, pomôžu ti k odpovediam.

DEMENTI

- A: najvyšší duchovný u moslimov
- B: popretie novinovej správy
- C: zbor odborníkov

KOMUNIKÉ

- A: slávnostný pochod
- B: zhrnutie záverov
- C: správa oficiálneho charakteru

JURY

- A: ázijský nosič bremien
- B: domáci alebo nočný úbor
- C: zbor odborníkov

ATAŠÉ

- A: úradník, napríklad kultúrny
- B: slávnostný pochod
- C: dôkaz

DEFILÉ

- A: zhrnutie záverov
- B: slávnostný pochod
- C: niečo nedotknuté, posvätné

RESUMÉ

- A: zhrnutie záverov
- B: vhadzovanie puku
- C: dôkaz, že obvinený v čase, keď sa stal trestný čin, bol na inom mieste

TABU

- A: úradník, napríklad kultúrny
- B: niečo nedotknuté, posvätné
- C: tajnosť

BULY

- A: chutné jedlo z mäsa
- B: slávnostný pochod
- C: vhadzovanie puku v hokeji

ALIBI

- A: zhrnutie záverov
- B: vhadzovanie puku
- C: dôkaz, že obvinený v čase, keď sa stal trestný čin, bol na inom mieste

MUFTI

- A: úradník, napríklad kultúrny
- B: najvyšší duchovný úradník
- C: nekvalifikovaný robotník, nosič bremien

CUNAMI

- A: dlhé a ničivé morské vlny
- B: zemetrasenie
- C: obsah, výťah, zhrnutie záverov

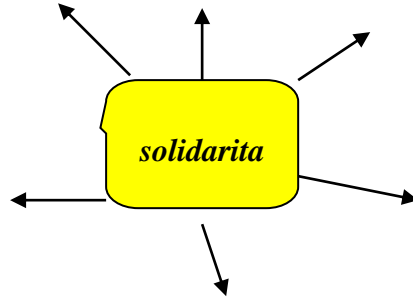

Vyhľadaj význam slova *solidarita* v elektronickom slovníku

<http://slovniky.juls.savba.sk/?d=sss> a zapíš do pojmovej mapy, čo alebo kto

súvisí s týmto pojmom.

Zapíš význam slova, ktorý si vyhľadal v slovníku cudzích slov.....

.....

K významom prirad' z bubliny slová cudzieho pôvodu.

- kladný
- záporný.....
- telesný.....
- duševný
- tvorivý
- pružný
- životopis.....
- strata vody z organizmu
- týkajúci sa životného prostredia.....
- slovo podobného významu
- slovo opačného významu
- písmo zostavené z veľkých písmen gréckej abecedy
- krutý a bezohľadný človek
- infekčná choroba
- kožné farbivo
- nehnuteľná záloha, napr. na dom
- lekárska návšteva chorých
- predpoveď o možnosti výhry

Vizita,
týfus,
tyran,
cyrilika,
pigment,
tip,
biografia,
environmentálny,
dehydratácia,
pozitívny,
psychický,
negatívny,
fyzický, synonymum,
antonymum,
hypotéka,
kreatívny,
flexibilný

2.1. Tvorenie slov

Pozorne si prečítaj nasledujúce úlohy, správnu odpoveď zakrúžkuj.

Ktoré slová sú utvorené skracovaním?

A: málo, infovek, TANAP, PC

B: pravdovravný, cestička, mobil, PC

C: TANAP, MUDr., a i., PC

V ktorom riadku sú iníciaľové skratky?

A: PC, DVD, USB, TANAP

B: CD, PSČ, SATUR, ZŠ

C: USB, MŠ, DPH, PC, MHD

D: slovnaft, TANAP, SATUR, SĽUK

Ktoré slová vznikli odvodzovaním príponou ?

A: pozametať, milo, rožok, prsteň

B: nosisko, ostrosť, kružidlo, zlatistý

C: svetoznámy, dobrota, dobrodruh, dobrý

D: praotec, ušitý, bezzubý, neslušný

Ktoré slová vznikli skladaním?

A: dobrodruh, slobodomyselný, praotec, východoslovenský

B: východoslovenský, kníhtlač, zemetrasenie, fotokružok

C: novodobý, päťboj, myšlienka, spolupáchateľ

D: drevotrieska, novovek, internet, kružidlo

napiš celým slovom :

atď. a.s.

t. j. resp.

tzv. a pod.

Určite sa s niektorými z týchto iniciálových skratiek stretávaš. Poznáš ich celé viacslovné spojenie, z ktorého vznikli? Spoj viacslovné pomenovania cudzieho pôvodu s ich iniciálovou skratkou.

World Wide Web

DVD

Universal Serial Bus

DNK

Digital Video Disk

PIN

Compact Disk

AIDS

Personal Identification Number

GPS

Acquired Immune Deficiency Syndrome

USB

Global Positioning System

WWW

Deoxyribonukleová kyselina

CD

Zopakuj si:

Slová tvoríme aj prenášaním významu. Pomenovania teda môžu byť priame a nepriame (obrazné): metafora, metonymia, personifikácia, prirovnanie.

Slová tvoríme aj spájaním do viacslovných pomenovaní. Skladajú sa z viacerých slov, ale pomenúvajú jedinú vec. Ak pomenúvajú skutočnosť:

- **priamo – združené pomenovania**
- **nepriamo – frazeologizmy: príslovia, porekadlá, pranostiky, okrídlené výrazy a iné frazeologizmy**

Pomôž myške sa dostať k syru, a to tak, že jej cestu nájdeš cez obrazné, teda nepriame pomenovania. Vyfarbi cestu myške zelenou farbou.

	Chodím do školy	Zjedol celý tanier	Nemáme urobený nákup	Hodina sa skončila
Dedinou tečie potok	Nemám už ani cent	Nič nehovorím	Vypil celú fľašu	Upiekla koláč
Kričí na brata	Zo stromov padá lístie	Bledý ako stena	Nepoznám susedu	Kráčam po chodníku
Umývam okná	Ideme do kina	Mačky mraučia	Slniečko sa usmieva	Nedokážem sa mýliť
Maliar maľuje	Oprava strechy	Srdce bolí	Zamyslený vodič	Cestujúci žiaci
Pohyb Zeme	Pytagorova veta	Podstatné mená	V doline spomienok	Magický trojuholník
Obchodný dom	Hudobná výchova	Pracujeme usilovne	Počúva Smatanovú	Strihanie papiera
Modelovanie lietadiel	Príprava na vyučovanie	Literárny týždenník	Srdce mu poskočilo	Odmena za úspech
Hviezdny deň	Nedočkaví zvedavci	Skvelá práca	Recitovala som Hviezdoslava	

Striga stratila svoju metlu. Pomôž jej ju nájsť. Cesta k nej vedie cez združené pomenovania. Cestu, po ktorej pôjdeš, vyfarbi červenou farbou.

				
Ľudová pieseň	Nepříjemná chuť	Voľné oblečenie	Silné mrazy	Veľké ochladenie
Oxid uhličitý	Učiteľ slovenčiny	Mobilný telefón	Krásne výklady	Výnimoční ľudia
Obyčajný deň	Dobry koláč	Nešikovný zámočník	Dychová hudba	Čerstvé mäso
Chutná káva	Horúce mlieko	Údená ryba	Studený nápoj	Rýchly príchod
Omylní ľudia	Mikrovlnná rúra	Nová rúra	Pomaľovaný rýchlik	Nové auto
Operačná sála	Nedostupná sieť	Stará metla		Chutná večera
Staronový stan	Panelový dom	Obytný dom	Kreditná karta	Moje rodisko
Svetlý dom	Nákupná horúčka	Minerálna voda	Benzínová pumpa	Nové bydlisko

Doplň:

Nahrad' priame pomenovania frazeologizmom

1. ťažká namáhavá práca
2. blížiac sa nebezpečenstvo
3. zraniteľné miesto
4. veľký neporiadok
5. dostať sa z problémovej situácie.....
6. dar prinášajúci skôr skazu ako úžitok.....
7. leť v podobe daru.....

Pomôcka: Achillova päta, Damoklov meč, Ariadnina niť, Trójsky kôň, Danajský dar, Augiášov chliev, Sizyfovská práca

Správne prirad', pospájaj čiarou správne dvojice.

Na Gregora, idú ľady do mora

príslovie

Do domu, kde láska býva, slniečko sa rado díva

porekadlo

Vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá

pranostika

Skús sa zamyslieť na danými výroky. Vysvetli význam frazeologizmov:

Prázdna hlava nebolí.....

Koľko jazykov vieš, toľkokrát si človekom.....

Práca chvatná, málo platná.....

S poctivosťou najďalej zájdeš.....

Učený nikto z neba nepadol.....

Trafiť klinec po hlavičke.....

Hlava na hlave.....

Láska hory prenáša.....

Nechváľ deň pred večerom.....

Bez vetra sa ani lístok na strome nepohne.....

Ako si ustelieš, tak budeš spať.....

Dvakrát meraj a raz rež.....

Spadla mu do oka.....

Akoby hrach na stenu hádzal.....

Nakresli frazeologizmus – LÁSKA HORY PRENÁŠA

Zdroje:

https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQTf-VjaIappnelh6TekaMwadV-XbAfvxf22wXIRAhFelAqs_q3jg
<http://www.kankan.sk/clanok/psychologia/rec-tela-rychlokurz/1004/rec-tela-v-praxi/1380>
http://www.prazskypatriot.cz/obrazky_resize/ilustracky/smajlik-475.jpg
<http://www.jasov.sk/uploads/images/galeria/DU08ZS/o5.jpg>
<http://exot.boo.sk/blog/wp-content/2010/08/smajlici.jpg>
http://hokej.pravda.sk/hossa-uz-treduje-som-v-polovici-cesty-vravi-fzz-/sk_nhl.asp?c=A101103_130214_sk_nhl_p50
http://futbal.pravda.sk/sk_futbal.asp
http://zdravie.pravda.sk/pred-chorobami-chrani-zelenina-ale-aj-jogurty-fag-/sk-zvyziva.asp?c=A101024_184643_sk-zvyziva_p31
https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRCRam_QwXzIQuEnFBnIkvmQjMjaG0_TDR6FT3aGMreLNfq10lu
http://www.flexyourrights.org/assets/Jury.Box_.jpg